

ADRODDIAD I'R PWYLLGOR CRAFFU GOFAL

Pwyllgor: Pwyllgor Craffu Gofal

Dyddiad: 14 Tachwedd 2019

Teitl: Cynigion arbedion yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Tai ac Eiddo i ddygymod gyda'u cyfran o'r bwllch £2m posib yng nghyllideb 2020/21.

Pwrpas: Craffu cynigion yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Tai ac Eiddo i ddarganfod y swm o arbedion ac ystyried beth y byddai hynny, neu'r opsiynau amgen yn ei olygu.

Swyddog cyswllt: Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd – Marian Parry Hughes
Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant – Aled Davies
Pennaeth Adran Tai ac Eiddo – Dafydd Gibbard

Aelod Cabinet: Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd – Dilwyn Morgan
Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant – Dafydd Meurig
Adran Tai ac Eiddo – Craig ap Iago

1. Cyflwyniad / Cefndir

Dros y 12 mlynedd diwethaf, nid yw'r grant yr ydym yn ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru wedi bod yn ddigonol i gwrdd â chwyddiant, sydd wedi arwain at sefyllfa ariannol lle mae'r Cyngor wedi gorfod gwneud arbedion sylweddol.

Nid yw'n bosib rhoi sicrwydd ar hyn o bryd o sefyllfa ariannol 2020/21, gan ei bod hi'n gyn-amserol o ran cadarnhau y cytundeb tâl, setliad ariannol, lefel y grant ar gyfer 2020/21, ynghyd â nifer o ffactorau eraill. Fodd bynnag, ystyriwyd sut ydym am ddygymod gyda'r sefyllfa, a'r posibilrwydd na fyddai ein setliad yn ddigonol.

Cyflwynwyd adroddiad ar ddygymod gyda sefyllfa ariannol 2020/21 i'r Cabinet 23/7/19, oedd yn nodi fod angen i'r Cyngor gynllunio ar sail bwllch ariannol gyda ystod o rhwng £2m a £7m. Penderfynwyd i gynllunio ar y sail bod angen cwrdd â bwllch £2m (sef y sefyllfa mwyaf gobeithiol) drwy ofyn i adrannau ddarganfod eu cyfran nhw i gyfarch y swm hwnnw, sy'n cyfateb i'r diffyg adnoddau ar gyfer cwrdd â'r chwyddiant mae'r Cyngor yn debygol o'i wynebu.

Os bydd y bwllch sydd yn cael ei wynebu gan y Cyngor uwchlaw £2m, y bwriad yw i ddefnyddio balansau a/neu gynnydd uwch yn y Dreth Gyngor i roi amser i ni ddarganfod yr ateb yn barhaol.

2. Cyfran i'w ddarganfod gan yr Adrannau

Mae cyfrifwyr y Cyngor wedi dosrannu'r £2 filiwn rhwng yr adrannau, ar sail cyfran safonol o 0.78% o gyllidebau gros, yn dilyn addasiadau am grantiau, ayb. Hysbyswyd yr adrannau o'u cyfran nhw o'r swm i'w ddarganfod yng Ngorffennaf 2019, a'r swm perthnasol ar gyfer yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd yw £112,830, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yw £488,270 ac Adran Tai ac Eiddo yw £59,420.

Gall adrannau adnabod rhan o'r arbedion drwy beidio ychwanegu chwyddiant yn llawn neu yn rhannol ar gyfer rhai o'u cyllidebau gellid ei reoli a'u cwtogi, megis costau teithio, cyflenwadau swyddfa, ayb. Yn ychwanegol i hyn, caniateir adnabod ffrwd newydd o incwm fel ffynhonnell, ond ni chaniateir codi lefel ffioedd a phrisiau i ddarganfod yr arbedion.

3. Cynigion yr Adran

Gweler **Atodiad 1** sydd yn cynnwys cynigion yr adrannau i gwrdd â'r swm gofynnol, ynghyd â goblygiadau defnyddio y ffynhonnell fel arbedion ar yr Adran.

4. Cynlluniau Hanesyddol eto i'w gwireddu

Mae yna gynlluniau arbedion hanesyddol a gymeradwywyd eisoes lle mae'r adrannau yn cydnabod bellach nad oes modd iddynt gael eu gwireddu. Mae'r cynlluniau ar gyfer yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn cael sylw manwl gan ddau dasglu sef y Tasglu Cyllideb Plant a'r Tasglu Cyllideb Oedolion sydd wedi eu sefydlu yn benodol ar gyfer ystyried yr heriadau ariannol y mae gwasanaethau gofal yn eu gwynebu.

Yn dilyn sefydlu yr Adran Tai ac Eiddo newydd ar ddechrau Medi, bydd eu harbedion hanesyddol yn cael eu trafod yng nghyfarfod Herio Perfformiad yr Adran ar ddechrau Rhagfyr.

Gweler fanylion y cynlluniau hanesyddol perthnasol yn **Atodiad 2**.

5. Argymhellion

Gofynnir i'r Aelodau:

- Gymeradwyo cynigion yr adrannau i gwrdd â'u cyfran o arbedion perthnasol.

Atodiadau

Atodiad 1 – Rhestr cynigion arbedion yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

- Rhestr cynigion arbedion yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
- Rhestr cynigion arbedion yr Adran Tai ac Eiddo

Atodiad 2 – Cynlluniau hanesyddol eto i'w gwireddu

Rhestr Cynigion Arbedion yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Swm £	Pennawd Cyllideb a Chynigion	Effaith ar Drigolion
£53,000	Amrywiol - addasu cyfraddau chwyddiant	Dim effaith ar drigolion
£30,000	Staffio - dileu swydd yn y Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid	Dim effaith ar drigolion. Mae'r Gwasanaeth yn ddiweddar wedi mynd drwy broses ail strwythuro dyletswyddau. Roedd swydd yn wag yn y gwasanaeth ac roedd modd ail ddyrannu'r gwaith ar draws y timau heb ardrawiad negyddol ar ddarparu gwasanaethau uniongyrchol i bobl ifanc a'u teuluoedd.
£30,000	Cyfraniad - Gwasanaethau a Chyflenwadau - toriad rhannol yn y cyfraniad i Cymorth i Ferched	Gwynedd yw un o'r awdurdodau prin sydd yn parhau i gyfrannu cyllideb craidd gwasanaeth i Cymorth i Ferched (£54,000). Nid yw yn ofyn statudol. Golyga hyn lai o wasanaeth 'outreach' i blant a phobl ifanc sydd yn byw mewn sefyllfa o, neu wedi profi trais yn y cartref.
£113,000	Cyfanswm	

Rhestr Cynigion Arbedion yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Swm £	Pennawd Cyllideb a Chynigion	Effaith ar Drigolion
<p>£43,850</p> <p>£7,550</p> <p>£16,660</p>	<p>Ildio Chwyddiant -</p> <ul style="list-style-type: none"> i. ildio chwyddiant (CPI tua 1.5%) ar gyllidebau amrywiol ond eithrio cyllidebau ar gyfer comisiynu gwasanaethau 3ydd Sector lle mae costau staffio. ii. ildio chwyddiant (CPI tua 1.5%) comisiynu 3ydd Sector lle mae costau staffio iii. ildio chwyddiant contractau mudiadau 3ydd sector 	<p>Byddai hyn yn rhoi elfen o bwysau ychwanegol ar ystod eang o gyllidebau ond oherwydd eu natur ni ddylai hynny'n cael effaith sylweddol ar drigolion. Gallai yr elfennau sydd a chostau staffio gael rhyw gymaint o effaith ar raglenni lle mae y 3ydd sector yn cefnogi gwaith yn y gymuned.</p>
<p>£39,850</p>	<p>Cyllidebau sydd yn tanwario'n flynyddol - mae nifer fechan o gyllidebau o fewn yr Adran yn tanwario o flwyddyn i flwyddyn. Yn hytrach na defnyddio yr arian i gynorthwyo gyda cyllidebau sydd yn gorwario yn flynyddol, cynigir bod y symiau yn cael eu cynaeafu fel arbediad</p>	<p>Er na fyddai cynaeafu yr arian yn cael effaith ar y penawdau cyllideb dan sylw mae'n bosib y byddai'r gwasanaethau sydd yn cael eu cynorthwyo o flwyddyn i flwyddyn yn cael eu rhoi dan fwy o bwysau gyda risg uwch o orwariant o 2020/21 ymlaen. Byddai unrhyw effaith ar drigolion yn dibynnu ar lwyddiant i reoli galw a gwariant yn y cyllidebau hynny.</p>

<p>£150,000</p>	<p>Cytundebau 3ydd Sector - ar draws y maes Oedolion mae holl gytundebau'r 3ydd Sector gyfwerth ag oddeutu £800,000. Mae hyn yn ariannu ystod eang o wasanaethau ataliol eu natur yn ogystal a gwasanaethau sy'n ddyletswydd statudol i'w darparu megis cymorth i'r deillion a'r byddar a gwasanaethau adfocatiaeth.</p> <p>Mae gwaith eisoes ar y gweill i adolygu cytundebau'r 3ydd sector er mwyn sicrhau eu bod yn ymateb i anghenion ein trigolion ac yn benodol hefyd o ran llenwi'r bylchau ar lefel lleol fyddai'n helpu pobl i gyflawni beth sydd yn bwysig iddynt. Mae'r adolygiad yn cychwyn gyda tudalen lân yn hytrach na newid ac addasu'r cytundebau cyfredol. Byddai'r cam hwn yn golygu adolygu'r holl gytundebau a chomisiynu gwerth £150,000 yn llai.</p> <p>Mewn egwyddor fe ellid cynyddu maint y toriad i gyrraedd y targed arbedion a thrwy hynny gwarchod gwasanaethau eraill.</p>	<p>Bydd adolygu'r cytundebau a sicrhau eu bod yn ymateb i anghenion ein trigolion mewn modd ataliol yn cyfrannu'n sylweddol at ein gallu i helpu pobl helpu eu hunain o fewn eu cymunedau a thrwy hynny rheoli'r galw. Byddai gweithredu'r cynllun hwn yn lleihau ein gallu i fod yn gwneud hyn ac yn golygu y bydd llai o opsiynau ataliol ar gael i unigolion yn eu cymunedau. Rhagwelir hefyd y bydd cynnydd yn y pwysau a'r ddibyniaeth ar ein timau rheng flaen a'r Gwasanaeth gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) fyddai yn golygu na fydd gan y timau'r capasiti angenrheidiol i dreulio amser gyda unigolion a theuluoedd.</p> <p>Mae'n debyg y gallai torri'r gyllideb yma arwain at gyhuddiadau o geisio hyrwyddo y 3ydd Sector yn yr ymdrech i gryfhau gwydnwch cymunedol ar un llaw a thorri y gefnogaeth ariannol a roir iddynt ar y llall.</p>
<p>£21,000</p> <p>£21,000</p>	<p>Gweithwyr Cefnogol Iechyd Meddwl –</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Torri un swydd Gweithiwr Cefnogol ii. Torri ail swydd Gweithiwr Cefnogol 	<p>Ni fydd modd cefnogi unigolion i'r un graddau i weithio ar eu cynlluniau gofal er mwyn gweithio ar adferiad. Byddai hyn yn gwanhau cyfraniad Gwynedd i gyflawni amcanion y Strategaeth Iechyd Meddwl Rhanbarthol sydd wedi ei mabwysiadu gan y Cyngor. Mae perygl hefyd na ellir cau achosion yn amserol oherwydd bod rhestr aros am wasanaethau.</p>

ATODIAD 1

£49,360	<p>Cefnogaeth Busnes - ail strwythuro y Gwasanaeth Busnes gan leihau'r gefnogaeth a roir i'r timau adnoddau cymunedol integredig.</p> <p>Addasu a lleihau ymhellach y gefnogaeth fusnes a roddir i dimau rheng flaen yr Adrannau Oedolion a Plant.</p>	<p>Mae'r timau yma eisoes wedi eu lleihau yn y cylch toriadau diwethaf. Rhagwelir y byddai y cynllun hwn yn arwain at ostyngiad sylweddol mewn perfformiad ar draws y Gwasanaeth Busnes o ran arbenigedd, llwyth gwaith ac arweiniad a sgil effaith hynny fyddai effaith negyddol ar allu'r Adrannau Oedolion a Plant i fod yn cyflawni eu pwrpas. Byddai hynny, ynghyd a'r angen i neilltuo cyfran o amser staff maes i ymgymryd a dyletswyddau gweinyddol yn cael effaith ar groes-doriad eang o unigolion a theuluoedd sy'n cael cefnogaeth.</p>
£19,000	<p>Gwasanaethau Gofalwyr - lleihau'r gyllideb ar gyfer cefnogi gofalwyr yn cynnwys rhai cynlluniau ysbaid.</p>	<p>Gallai hyn filwrio yn erbyn yr ymdrech i gadw pobl adref yn cael eu cefnogi gan eu teuluoedd a'u cymuned ac o bosib felly yn arwain at risg costau gofal yn cynyddu ar gyllidebau eraill.</p>
£120,000	<p>Gwasanaethau Pobl Hyn, Anableddau Dysgu ac Iechyd Meddwl - lleihau cyfleon gofal ysbaid a gofal dydd ar draws y gwasanaethau ond yn bennaf yn y Gwasanaeth Anabledd Dysgu</p>	<p>Tebygol o gynyddu pwysau ar ofalwyr a theuluoedd sydd yn gofalu am oedolion gydag anghenion gofal ac ymddygiad cymhleth a dwys. Gallai pwysau a straen ar ofalwyr bregus gynyddu ynghyd a'r angen am leoliadau hir dymor ac efallai all-sirol.</p>
£488,270	Cyfanswm	

Rhestr Cynigion Arbedion yr Adran Tai ac Eiddo

Swm £	Pennawd Cyllideb a Chynigion	Effaith ar Drigolion
£35,000	Cynnal a Chadw Adeiladau - mewnnoli'r gwaith statudol o archwilio systemau dŵr yn holl adeiladau'r Cyngor i amddiffyn defnyddwyr rhag Clefyd y Llengfilwyr.	<p>Dim. Mae hwn yn arbediad effeithlonrwydd a fydd yn golygu y bydd y gwaith yn dal i gael ei gwblhau ond mewn ffordd ratach.</p> <p>Mae contractwyr allanol arbenigol yn gwneud y gwaith ar hyn o bryd. Rydym wedi bod yn meithrin yr arbenigedd hwn yn fewnol yn ddiweddar ac, nawr, trwy benodi dau swyddog ychwanegol, gallwn wneud y gwaith hwn ein hunain am gôst is na thalu cwmni preifat i'w wneud ar ein rhan.</p> <p>Bydd hyn hefyd yn golygu y gallwn warantu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg o hyn ymlaen - nid yw hyn bob amser yn wir wrth ddefnyddio contractwyr allanol.</p>
£25,000	Cynnal a Chadw Adeiladau - mewnnoli gwaith cynnal a chadw trydanol yn adeiladau'r Cyngor.	<p>Dim. Mae hwn yn arbediad effeithlonrwydd a fydd yn golygu y bydd y gwaith yn dal i gael ei gwblhau ond mewn ffordd ratach.</p> <p>Yn draddodiadol, mae'r Cyngor wedi bod yn penodi contractwyr allanol i gwblhau ei holl waith cynnal a chadw adeiladau. Yn gyffredinol, mae hyn yn gweithio'n effeithiol ond mae problemau parhaus wrth geisio gwneud gwaith ar raddfa fach, sy'n werth ychydig gannoedd o bunnoedd ar y tro. Roedd yr amser arwain i mewn yn hir i gwsmeriaid a'r gôst yn uwch na'r hyn sy'n dderbyniol.</p>

ATODIAD 1

		<p>Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, rydym wedi penodi ein seiri a'n plymwyr ein hunain i wneud y math hwn o waith, ac mae hyn wedi caniatáu inni leihau'r amser arwain i'n cwsmeriaid ac wedi caniatáu inni sicrhau ein bod yn cael gwell gwerth am arian. Rydym wedi creu achos busnes sy'n dangos y gellid gwireddu arbedion pellach trwy gyflogi dau drydanwr ein hunain.</p> <p>Bydd hyn hefyd yn golygu y gallwn warantu gwasanaeth cyfrwng Cymraeg o hyn ymlaen - nid yw hyn bob amser yn wir wrth ddefnyddio contractwyr allanol.</p>
£60,000	Cyfanswm	

Cynlluniau Hanesyddol eto i'w gwireddu

Cynlluniau Hanesyddol nad ydynt am wireddu arbedion

Swm £	Cynllun Arbedion
	Plant a Chefnogi Teuluoedd
£1,452,200	Adolygiad Dechrau i'r Diwedd. £370,100 ar gyfer 2019/20 a'r balans £1,082,100 ar gyfer 2020-21 ymlaen. £587k wedi ei wireddu eisoes.
£1,452,200	
	Oedolion, Iechyd a Llesiant
£113,000	Gwella effeithlonrwydd gweithwyr maes. £37k wedi ei wireddu eisoes.
£100,000	Comisiynu'n ddoeth Gwasanaeth Iechyd Meddwl.
£64,000	Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran. £46k wedi ei wireddu eisoes.
£510,000	Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn. £350k wedi ei wireddu eisoes.
£534,000	Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwn ar draws y Gwasanaeth.
£1,321,000	
	Tai ac Eiddo
£89,000	Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol. £41k wedi ei wireddu eisoes.
£89,000	
£2,862,200	Cyfanswm

